

Korte coleopterologische Notities VII

door

P. J. BRAKMAN

(met medewerking van Chr. J. M. BERGER)

De volgende afkortingen zijn gebruikt:

BE. : CHR. J. M. BERGER	KR. : H. J. VAN DER KRIFT
BR. : P. J. BRAKMAN	PO. : P. POOT
DK. : A. C. M. VAN DIJK	RE. : A. RECLAIRE (†)
HE. : W. HELLINGA	VK. : W. J. VELDKAMP
HK. : H. HEERKENS	WI. : P. VAN DER WIEL (†)
KL. : B. H. KLYNSTRA (†)	

Ook in dit artikel is nog de systematische volgorde van de „Nieuwe Naamlijst” (EVERTS, 1925) gevolgd.

Badister meridionalis Puel (faun. nov. spec.). Spijk-Z.H., 1.V.1961, een ♀ (PO.). De soort kan van de verwanten onderscheiden worden aan de hand van de reeds vroeger gepubliceerde tabel (BRAKMAN, 1961).

Gnypeta rubrior Tott. (faun. nov. spec.). Nieuw- en St. Joosland (BR.), Eindhoven en Valkenburg-Z.L. (BE.), in klein aantal, meestal samen met de zeer nauw verwante *G. carbonaria* Mnnh. De nieuwe soort zal waarschijnlijk sporadisch in het gehele land voorkomen en laat zich als volgt, naar de tabel van SMETANA (1960), van *carbonaria* onderscheiden:

— Kop tussen de ogen met fijne maar duidelijke microsculptuur, meer verbreed, met sterker gewelfde ogen. Halsschild korter en breder, duidelijk breder dan lang. De punctuur der dekschilden dicht, grover en iets korrelig. Het vijfde zichtbare tergiet dicht en uitgesproken korrelig bestippeld, de achterrand van dit tergiet meestal met sporen van microsculptuur. Poten donkerder, de dijen pekbruin tot pekswart *carbonaria*

— Kop tussen de ogen zonder microsculptuur, glanzend, minder verbreed en met minder sterk gewelfde ogen. Halsschild iets langer en smaller, nauwelijks breder dan lang. De punctuur der dekschilden fijner en spaarzamer, nauwelijks korrelig. Het vijfde tergiet spaarzamer en weinig korrelig bestippeld, aan de achterrand zonder microsculptuur. Poten lichter van kleur, geelbruin, soms de dijen iets donkerder *rubrior*

Myrmecopora uvida Er. Kattendijke, 1.VI.1965, drie exemplaren in hopen rotte *Fucus* aan de Oosterschelde, tezamen met grote aantallen *Omalium laeviusculum* Gyll. (BE., BR.). Eerstgenoemde soort kende EVERTS alleen van Terschelling, Texel en Den Helder.

Autalia longicornis Scheerp. was, op gezag van de auteur, uit ons land tot dusverre alleen van Valkenburg-Z.L. bekend (WI., 1956). Wij vonden de soort terug bij Epen-Z.L., 25.VI.1965, in de onherkenbare resten van fungi op een liggende beukestam, in drie exemplaren (BE., BR.). In de collectie-BE. bovendien aanwezig van Leuvenum, 15.IX.1947 en van Eindhoven, 14.X.1951, van beide vindplaatsen één exemplaar.

Leptusa norvegica Strand (faun. nov. spec.). Putte-N.B., 29.VIII.1964 en 3.IV.1965, vijf ♂♂ en drie ♀♀, alle onder de schors van dode dennen (BR.). In de collectie-PO. is een ♀ aanwezig uit Vaals, 13.VI.1963. Deze soort, reeds bekend uit Engeland, Duitsland en de Scandinavische landen (HORION, 1960), komt voor onder de schors van door Scolytiden aangetaste naald- en loofbomen en is nauwverwant aan *L. fumida* Er. (*haemorrhoidalis* auct.). De onderscheiding is als volgt:

- Sprietten naar het uiteinde sterker verbreed. De dekschilden duidelijk langer en meer verspreid bestippeld dan bij de volgende soort. Vijfde en zesde onbedekt tergiet met krachtige, open microsculptuur *norvegica*
- Sprietten minder verbreed. De dekschilden korter en dichter bestippeld. Vijfde en zesde tergiet met fijne, zeer engmazige microsculptuur *fumida*

Er zijn duidelijke verschillen in het ♂ genitaalapparaat (zie de tekeningen bij HANSEN, 1954), doch bij toepassing van een voldoende sterke vergroting (ongeveer 80 ×) zijn de beide soorten alleen reeds door de verschillende microsculptuur der laatste tergieten zonder moeite uit elkaar te houden.

Arena octavii Fauv. Nieuwvliet (Zeeuws-Vlaanderen), 28.III.1965, een exemplaar onder droog aanspoelsel op het strand (BR.). Deze alleen van de Franse, Engelse en Nederlandse kust bekende halobionte soort is in ons land zeldzaam. EVERTS kende drie vindplaatsen en bezat slechts vier exemplaren. De soort lijkt zeer veel op de in hetzelfde biotoop voorkomende *Phytosus balticus* Kr.

Oligota apicata Er. was in ons land uitsluitend gevonden in paranoten te Amsterdam (zie EVERTS, 1923) en kon door deze vondst bezwaarlijk als behorende tot onze fauna gerekend worden. In de collectie-PO. bevinden zich evenwel twee exemplaren van Vijlen en Rijckholt, gevangen in de vrije natuur, zodat deze soort voor onze lijst behouden kan blijven.

Neobisnius cerrutii Grid. (faun. nov. spec.). Vrouwenpolder, 14.V.1953, een ♀ onder aanspoelsel op het strand; Bergen op Zoom, 10.IX.1961, een ♂ uit een composthoop (BR.). Voor de onderscheiding der verwante soorten wordt verwezen naar het werk van LOHSE (1964), waarin goede tekeningen van het ♂ genitaalapparaat. Waarschijnlijk behoort een deel van het door EVERTS vermelde materiaal van *N. semipunctatus* Fairm. tot *cerrutii*.

Philonthus sparsus Luc. Behalve uit Zeeland is deze soort nu ook bekend geworden van Eindhoven (BE.). In Oldenburg werd zij in groot aantal verzameld uit kippemest (KERSTENS, 1964).

Philonthus scribai Fauv. Een exemplaar van deze zeldzaamheid werd gevonden te Schinnen, 20.V.1964, op neergelegd aas (KR.).

Philonthus corvinus Er. Deze uiterst zeldzame soort werd in klein aantal gevangen op Texel, 21.VIII.1963 (PO.). In de collectie-EVERTS is slechts één exemplaar aanwezig, gevangen in Valkeveen.

Philonthus jurgans Tott. (faun. nov. spec.). Tilburg, 4.XI.1961, een ♂ (HK.). Deze soort is van de verwante *varians* Payk. met zekerheid alleen te onderscheiden aan het ♂ genitaalapparaat. Verwezen wordt naar de goede tekeningen in het werk van LOHSE (1964), waarin nog twee uit ons land onbekende soorten uit deze groep behandeld worden.

Othius lapidicola Kiesw. Het door mij (1963) van Colmond vermelde exemplaar

behoort tot *O. myrmecophilus* Kiesw., var. *linkei* Bernh. (det. G. A. LOHSE). De var. *linkei*, eigenlijk niets anders dan de gevleugelde vorm van *myrmecophilus* met veel langere dekschilden, was uit ons land nog niet bekend en is inmiddels ook nog bij Bergen op Zoom gevonden (BR.). Voor de onderscheiding wordt verwezen naar het werk van LOHSE (1964). *O. lapidicola*, volgens LOHSE in midden- en zuid-Europa montaan tot subalpien voorkomend, moet dus weer uit onze lijst geschrapt worden.

Xantholinus schuleri Coiff. Deze soort werd tot dusverre alleen in Zuid-Limburg gevangen: Gronsveld en Epen (BE., BR., PO.). Misschien is dit de soort, die door EVERTS *X. cribripennis* Fauv. wordt genoemd, welke in ons land niet voorkomt. Mogelijk ook heeft EVERTS het ♀ van *laevigatus* Jac. voor zich gehad, waarop zijn vindplaatsen duiden.

Xantholinus laevigatus Jac. (*clairei* Coiff.). Het ♂ van deze soort is gemakkelijk herkenbaar aan de uitranding van het zesde tergiet. Dit is vrij zeker de soort, die door EVERTS *X. distans* Muls. & Rey wordt genoemd, welke echter uit ons land nog niet bekend is. Wij zagen van *laevigatus* materiaal uit Cadzand, Den Haag, Vijlen, Gronsveld, Houthem, Rijckholt en Beekhuizen (BE., BR., PO.). Voor de onderscheiding der *Xantholinus*-soorten moet verwezen worden naar het werk van LOHSE (1964).

Stenus picipennis Er. Een exemplaar van deze alleen uit Halsteren bekende soort werd gevangen aan een stuwte in de Gulp bij Gulpen, 10.VI.1964 (BR.).

Lesteva hansenii Lohse (faun. nov. spec.). Aan hetzelfde stuwte werden gelijktijdig, in mos dat aan een voortdurende sproeiregen was blootgesteld, vier exemplaren van deze soort gevangen (BE., BR., PO.). Voor de onderscheiding wordt verwezen naar de eerder gepubliceerde tabel (BRAKMAN, 1963). In hetzelfde biotoop kwam in groot aantal *Dianous coeruleus* Gyll. voor.

Lathrimaeum melanocephalum Ill. (faun. nov. spec.). Epen-Z.L., 31.III.1964, een ♀ (PO.). Deze vooral montaan voorkomende soort was reeds uit het aangrenzende Rijnland bekend.

Phloeonomus lapponicus Zett. Van deze zeldzame soort werden twee exemplaren onder denneschors gevonden te Tilburg, 10.VIII.1964 (HK.). EVERTS kende de soort alleen uit Rotterdam, doch zij was sindsdien bekend geworden uit Hilversum (RE.) en Cadier en Keer (BE.).

Acrolocha sulcula Steph. Vrouwenpolder en Nieuw- en St. Joosland, in groot aantal, IX.1963 (BR.). De soort bewoont de oppervlakte van tamelijk verse paardevijgen en is zeer traag in haar bewegingen. In hetzelfde biotoop kan in het N.O. van ons land verwacht worden de verwante *A. pliginskii* Bernh., die in Oldenburg samen met *sulcula* werd gevangen.

Micropeplus ripicola Kerstens (faun. nov. spec.). Denekamp, 20—24.VI.1947, in aantal aan de oever van de Dinkel; Winterswijk, 22.VI.1952, een exemplaar aan de oever van de Slingebeek (BR.). De soort is in tegenstelling tot de verwante *M. porcatus* F. een oeverbewoner en is behalve van de bovengenoemde vindplaatsen tot dusverre slechts bekend van drie vindplaatsen uit Oldenburg (KERSTENS, 1964). Samenvatting der beschrijving met tekeningen in LOHSE (1964).

Hydnobius multistriatus Gyll. (faun. nov. spec.). Schin op Geul, 24.VI.1950, een ♀ (BE.). De soort komt in midden-Europa vooral montaan voor. Een fraaie

revisie van het moeilijke genus *Hydnobius* geeft VOGT (1961).

Liodes rhaetica Er. Het door WI. en RE. (1936) van Nunspeet vermelde exemplaar is een ♂ van *cinnamomea* Panz. (A. VON PEEZ det.). *L. rhaetica* is een boreo-alpiene soort (HORION, 1949) en moet voor onze fauna geschrapt worden.

Aphodius consputus Creutz. Vrouwenpolder, X.1963 in groot aantal in paardemest achter de duinen (BR.). De soort is tot dusverre alleen uit Limburg en Zeeland bekend en is vooral in de herfst te vinden.

Aphodius conspurcatus L. (faun. nov. spec.). Norg-Dr., 7.II.1965, een ♀ (J. KRIKKEN). Deze soort was uit het N.O. van ons land te verwachten, daar zij in de omgeving van Bremen reeds in groot aantal in paardemest gevonden was (KERSTENS, i.l.). Eveneens een herfst- en wintersoort.

Heptaulacus sus Hbst. Nieuw- en St. Joosland, 23.VII.1963 een exemplaar op licht; Cadzand, 1.VIII.1963 in aantal op licht in de duinen (BR.). De soort is vooral uit zandgebieden aan de kust bekend, doch is nergens gewoon.

Ochthebius metallescens Rosh. (faun. nov. spec.). Gulpen, 10.VI.1964 in aantal op de loodrechte wand van een stuwte in de Gulp (BE., BR., PO.). Op dezelfde plaats kwam *O. exsculptus* Germ. in kleiner aantal voor.

Cercyon laminatus Shp. De soort was reeds uit ons land gemeld van Lisse en Schelluinen. Thans bovendien bekend geworden van Cadzand en Nieuw- en St. Joosland (BR.), geregeld en in aantal op licht op warme zomeravonden. Ongeveerd komt deze uit Azië geïmmigreerde soort thans in het gehele land voor. Zij is op de bovenzijde olijfbroin gekleurd, aan de zijden geel gerand, met vrij diep gestreepte dekschilden. Minder sterk gewelfd dan *unipunctatus* L. en gemiddeld groter dan deze soort, 2,5—4 mm.

Cryptopleurum subtile Shp. (faun. nov. spec.). Vrouwenpolder, 22.IX.1963, een exemplaar gezeefd uit paardemest achter de duinen; Nieuw- en St. Joosland, 25.VIII.1964, een exemplaar op licht (BR.). Een nieuwe immigrant uit Azië, reeds bekend uit Duitsland en Zwitserland (LOHSE, 1961). Met de gebruikelijke handboeken determinerend komt men op *C. minutum* F. uit, doch de twee soorten zijn als volgt gemakkelijk te onderscheiden:

— Kaaktasters donkerbruin of zwart. Tussen de bestippling op het halsschild is geen microsculptuur aanwezig. Kleur der bovenzijde overwegend zwart, het uiteinde der dekschilden iets lichter *minutum*

— Kaaktasters eenkleurig roodgeel. Tussen de fijnere bestippling op het halsschild is een duidelijke netvormige microsculptuur aanwezig. Kop zwartachtig, halsschild en dekschilden roodbruin *subtile*

Meligethes kunzei Er. (faun. nov. spec.). Epen-Z.L., 9.V.1965, in aantal op gele dovenetel (BE., BR.); Winterswijk, 14.IV.1959, een exemplaar (HE.). Bovendien bleek de soort schuil te gaan onder materiaal van *difficilis* Heer, afkomstig van Kortenhoeve en Schin op Geul (RE.) en van Echt en Rijkholt (BE.). *M. kunzei* is aan de bovenzijde niet met zekerheid van *difficilis* te onderscheiden, doch bij gebruikmaking van de kenmerken der onderzijde, als aangegeven door GANGLBAUER en EVERTS, zijn zelfs de ♀♀ niet moeilijk uit elkaar te houden.

Omosita depressa L. Neede, V.1965 in aantal op een dode roek (VK.). Van deze soort was tot voor kort slechts één exemplaar uit Hengelo (O.) bekend.

Epuraea variegata Hbst. (faun. nov. spec.). Vijlen, IX.1964, één exemplaar

(HE.). De soort was reeds van vele plaatsen uit West-Duitsland bekend, doch nog niet uit België.

Epuraea thoracica Tourn. Putte-N.B., 20.VI.1964, vier exemplaren onder de schors van een dode den (BR.). Tot dusverre was uit ons land slechts één exemplaar bekend van Baarn (RE.).

Henoticus serratus Gyll. Mheer-Z.L., 28.V.1963; Cadier en Keer, 15.V.1965, op beide vindplaatsen één exemplaar (PO.). Een uiterst zeldzame soort, in de collectie-EVERTS slechts door één exemplaar vertegenwoordigd. Uit het buitenland worden vangsten in fungi en onder boomschors gemeld.

Atomaria barani Bris. Winterswijk, 24.IV.1965, twee exemplaren (PO.). Een zeer zeldzame soort, die uit ons land merkwaardigerwijs alleen van een paar vindplaatsen in Gelderland bekend is.

Atomaria prolixa Er. Voorthuizen, 27.VIII.1961, een exemplaar (DK.). De soort was slechts bekend van Apeldoorn en Weerselo.

Atomaria rubricollis Bris. (faun. nov. spec.). Colmond, IV.1963 en IV.1965, beide keren een exemplaar uit mos gezeefd (BE.); op dezelfde helling een exemplaar, 28.VII.1962 (PO.). De soort was reeds uit het aangrenzend gebied van Duitsland en België bekend.

Cis comptus Gyll. (faun. nov. spec.) Vaals, 26.VI.1962, een exemplaar (HE.); St. Odiliënberg, III.1964, een exemplaar (BE.). De soort was reeds bekend uit Denemarken, Duitsland en België.

Cerylon impressum Er. (faun. nov. spec.) Putte-N.B., 15.VIII.1964 en 18.X.1964 twee exemplaren onder de schors van door Scolytiden sterk aangetaste dennen (BR.). Een continentale soort, die naar het westen toe steeds zeldzamer wordt. Een moderne revisie van het moeilijke genus *Cerylon* is gegeven door PALM (1947).

Scymnus limbatus Steph. Deze soort was bij EVERTS bekend onder de naam *Sc. testaceus* Mots., var. *scutellaris* Muls. en is van verschillende vindplaatsen uit ons land bekend geworden, hoewel nergens talrijk voorkomend. De synonymie is door FÜRSCH (1964) opgehelderd.

Scymnus redtenbacheri Muls. Cadzand, 30.IV.1963, twee ♂♂ (BR., det. teste FÜRSCH). Uit ons land was slechts één exemplaar bekend van Zierikzee, in de vorige eeuw gevangen.

Elater cinnabarinus Esch. Drie exemplaren met zwarte beharing op het halschild, de f. *atropilosus* Rye, werden gevangen te Apeldoorn, 4.VI.1964, tezamen met enkele exemplaren van de nominaatvorm en vele exemplaren van *E. sanguineus* L. (BE., BR.). Deze zwartbehaarde vorm van *cinnabarinus* is met enige moeite aan de kleur der dekschilden, de punktuur, de vorm en de langsgroef van het halschild van *sanguineus* te onderscheiden, doch vermoedelijk zullen in de collecties vele vergissingen voorkomen. *E. cinnabarinus* broedt in eiken, *sanguineus* in naaldhout. Aan deze onderscheiding heeft men echter niets als de beide soorten tezamen op dezelfde vindplaats voorkomen, hetgeen bij Apeldoorn op de houtstapels van de houtskoolbranderijen het geval is. Ook de ♂ genitalen zijn te weinig gedifferentieerd om voldoende uitsluitsel te geven. Toch kan er niet aan getwijfeld worden dat hier twee verschillende soorten aanwezig zijn.

Eucinetus haemorrhous Dft. Van dit zeer merkwaardige dier waren tot voor kort slechts twee exemplaren uit ons land bekend, gevangen te Middelburg in de vorige

eeuw. De soort werd intussen gevangen bij Den Haag (Bierlap), 11.V.1957, één exemplaar (BROUERIUS VAN NIDEK leg., in coll.-BE.). Zelf zeefde ik drie exemplaren uit dood plantaardig materiaal, vooral helm, op de duinen in Zeeuws-Vlaanderen: Cadzand, 30.IV.1963; Nieuwvliet, 11.IV.1964 en 30.IV.1964. De veronderstelling van HORION (1955), dat deze soort onze kuststreken zou mijden, is dus niet uitgekomen. De soort bewoont extreem warme en droge zandgebieden en is moeilijk te vangen, daar zij sprongen maakt tot 60 cm toe. In Oldenburg werd zij op licht gevangen (KERSTENS, 1961).

Sphinginus lobatus Oliv. Den Haag (Waalsdorp), 9.IX.1962, negen exemplaren (DK.); Wassenaar, VI.1954, een exemplaar (KL.). Zeer onverwacht is het voorkomen van deze zeldzame soort in het duingebied bij Den Haag. Er waren slechts enkele vindplaatsen uit Zuid-Limburg bekend.

Malachius vulneratus Ab. Het gelukte eindelijk deze soort in aantal te bemachtigen: Borssele (de Kaloot), 14 en 15.VI.1965, vele ♂♂, slechts weinig ♀♀ (BR.), en daardoor iets meer te weten te komen van de levenswijze. De eerste vondsten werden bij toeval gedaan op de zeedijk van de Kaloot, waar zij samen met *M. viridis* F. op allerlei bloeiende grassen in zeer klein aantal gevonden werd. Het eigenlijke biotoop van *vulneratus* bleek echter te zijn het schorregebied van de Kaloot, onderhevig aan het getij, waar *viridis* totaal ontbreekt. De dominerende planten in dit milieu zijn *Obione*, *Limonium*, *Spartina townsendii* en hier en daar kleinere bestanden van *Festuca rubra*, f. *litoralis*. *Malachius vulneratus* werd uitsluitend op de laatstgenoemde (bloeiende) grassoort gevonden en dan nog alleen op de vochtige en lage plekken. Op het hogere gedeelte van de Kaloot treedt duinvorming op en komt *Festuca rubra* in grote bestanden voor, echter ontbreekt hier *vulneratus*. De soort bleek zeer gevoelig te zijn voor wind en lage temperatuur. Bij ongunstige weersomstandigheden blijven de dieren op de bodem zitten en men vindt niets. De bovengenoemde vangsten werden dan ook gedaan bij warm en vrijwel windstil onweerachtig weer. Bovendien is de verschijningstijd van het imago zeer kort, waarschijnlijk niet meer dan 14 dagen. Bij een bezoek aan de vindplaats op 28.VI.1965 was althans geen enkel exemplaar meer te vinden. Door al deze omstandigheden is het wel verklaarbaar geworden, dat deze soort zo lang aan de aandacht heeft kunnen ontsnappen. Waarschijnlijk zal zij op geschikte schorren van de Zeeuwse en Zuidhollandse eilanden wel op verschillende plaatsen voorkomen, zolang althans de zeegaten niet afgesloten zijn. Er kan geen twijfel aan bestaan, dat *M. vulneratus* een zuiver halobionte soort is.

Anobium inexpectatum Lohse (faun. nov. spec.). Winterswijk, VI.1964 en V.1965, in klein aantal gekweekt uit meegenomen dood klimophout (BE., BR.). Van het gewone doodskloppertje *A. punctatum* Deg. (*striatum* Oliv.) zijn de laatste jaren de twee soorten *A. inexpectatum* Lohse en *A. bederae* Hss. afgesplitst, die beide tot dusverre alleen in klimophout gevonden zijn.

De eerste poging om deze twee nieuwe soorten te bemachtigen uit klimophout van de Manteling bij Domburg mislukte, dit hout leverde behalve grote aantallen *Ochina pinoides* Mrsh. alleen de gewone *A. punctatum*. Doch bij Winterswijk bleek *inexpectatum* voor te komen, die ook al uit het aangrenzende Duitsland bekend geworden was. *A. bederae* is bekend geworden uit Z.W.-Duitsland, België en Frankrijk (HORION, 1961) en kan dus wellicht bij ons in Zuid-Limburg gevonden worden.

Een gedegen studie van deze drie zeer verwante soorten heeft CYMOREK (1957) gepubliceerd. Behalve aan kleine verschillen in de bouw der sprieten kunnen de soorten het beste worden onderscheiden aan de anaalsegmenten, zowel bij de ♂♂ als bij de ♀♀, en aan het ♂ genitaalapparaat. *A. punctatum* is al zeer gemakkelijk kenbaar aan de haltervormige parameren van aedeagus. De hierbij gereproduceerde afbeeldingen (fig. 1) zijn ontleend aan het artikel van CYMOREK, zijn uitvoerige determinatietabel is ook opgenomen in het geciteerde werk van HORION.

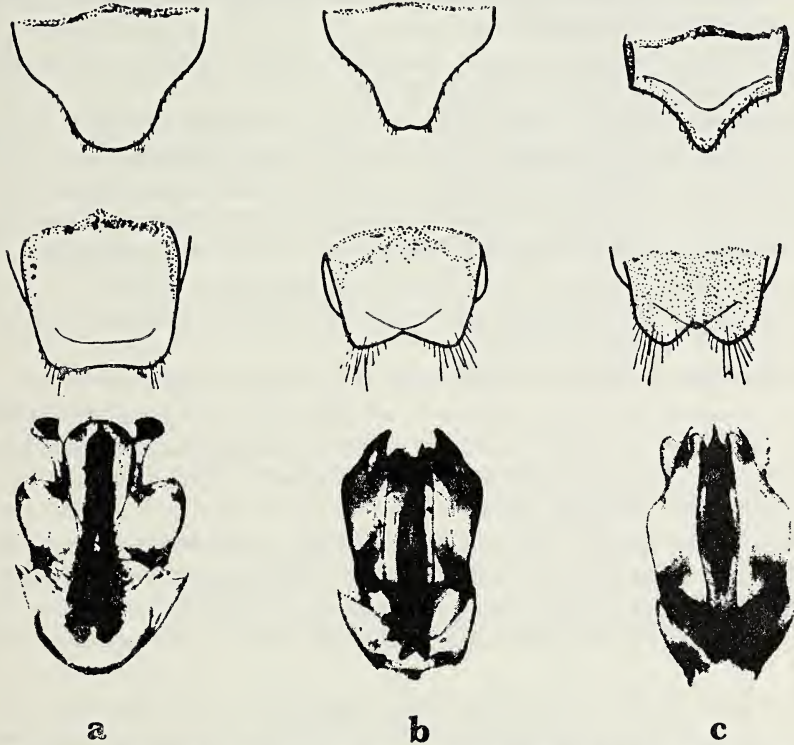

Fig. 1. *Anobium punctatum* Deg. (a.), *A. inexpectatum* Lohse (b.) en *A. bederae* Ihss. (c.). Van boven naar beneden: anaalsegment van het ♂, anaalsegment van het ♀ en aedeagus (naar CYMOREK).

Hypophloeus unicolor Pill. (faun. nov. spec.). Winterswijk, 16.VI.1963, een ♀ (DK.). EVERTS kende slechts één exemplaar, door SNELLEN VAN VOLLENHOVEN uit „Holland” (zonder nadere aanduiding) gemeld, doch nam op grond van deze twijfelachtige melding de soort niet als inlands in zijn Nieuwe Naamlijst op. De soort komt voor onder de schors van door Scolytiden aangetaste loofbomen.

Mordellistena Costa. De determinatie-moeilijkheden zijn in dit genus, en trouwens in de gehele familie der Mordellidae, dermate groot geworden, dat dringend behoefte bestond aan een revisie van het beschikbare materiaal. Wij waren dan ook zeer verheugd dat de specialist dezer familie, de heer K. ERMISCH te Leipzig, bereid was het materiaal uit de collecties-BE. en BR. te revideren. Er kan nog niet aan gedacht worden een samenvattend overzicht te geven van de bij ons voorkomende soorten. Deze familie is bij de verzamelaars nooit erg geliefd geweest en bij verder

onderzoek zullen nog verschillende verrassingen tevoorschijn komen. De geïnteresseerde moet voorlopig verwezen worden naar de publicaties van ERMISCH (1956, 1963a en 1963b). Zeer hinderlijk voor de determinatie is de destijds door REITTER aanbevolen wijze van prepareren dezer dieren: op de zijkant liggend. Tengevolge van het lange pygidium is het prepareren wel moeilijk, doch bij gebruik van een dikke lijmsort kunnen de Mordelliden toch op de normale manier geprepareerd worden, waarbij tasters, sprieten en poten goed zichtbaar behoren te zijn.

De volgende voor onze fauna onbekende soorten werden door de heer ERMISCH uit ons materiaal gerevideerd:

Mordellistena falsoparvula Erm. (faun. nov. spec.). Nisse-Z., een ♀ (BR.); Eindhoven en Bemelen, drie exemplaren (BE.).

Mordellistena weisei Schilsky (faun. nov. spec.). Eindhoven, twee ♀ ♀ (BE.).

Mordellistena fuscogemellata Erm. (faun. nov. spec.). Bemelen, een ♂ (BE.).

Mordellistena pentas Muls. (faun. nov. spec.). Colmond en Eindhoven, twee exemplaren (BR.); Colmond, Schin op Geul en Vijlen, drie exemplaren (BE.).

Mordellistena purpureonigrans Erm. (faun. nov. spec.). Denekamp, een exemplaar (BR.); Eindhoven en Colmond, zes exemplaren (BE.).

Mordellistena pseudopumila Erm. (faun. nov. spec.). Colmond, Wittem en Geulhem, vier exemplaren (BR.).

Mordellistena acuticollis Schilsky (faun. nov. spec.). Nieuw- en St. Joosland, in groot aantal op *Artemisia maritima* in het Sloe (BR.); Geulhem, een exemplaar (BE.). Deze soort werd door mij eerder (1943) onder de naam *M. nana* Motsch. als nieuw voor onze fauna gemeld, doch deze is alleen uit Rusland bekend en moet voor onze fauna geschrapt worden.

Acmaeops marginata F. Putte-N.B., 4.VI.1963, een exemplaar op bloeiende vogelkers aan de rand van een dennebos (BR.). EVERTS kende van deze soort de vindplaatsen Ommen, Winterswijk, Eijgelshoven en Aalst-N.B. en bezat slechts drie exemplaren. Zij is intussen ook bekend geworden van Nunspeet en Amersfoort.

Xylotrechus arvicola Oliv. Deze fraaie Cerambycide werd door mij in groot aantal verzameld in het weidegebied van Zuid-Beveland ten zuiden van Goes, in de volksmond „de Poel” genoemd. De soort broedt daar in oude meidoornstammen en takken die wel beschadigd of verzwakt, maar nog niet geheel dood zijn. De verschijningstijd der imagines loopt, afhankelijk van de temperatuur, van half juli tot eind augustus. Bij temperaturen beneden 20° C. verschuilen de dieren zich of blijven in de popholte zitten, vaak met de kop vóór de uitvliegopening. De ontwikkeling duurt waarschijnlijk twee jaar. Een in 1963 mee naar huis genomen sterk aangetaste stam leverde zowel in 1964 als in 1965 vele kevers.

De soort kan in ons land gerust een grote zeldzaamheid genoemd worden en ongetwijfeld is dit mooie weidegebied in Zuid-Beveland, gelegen in de gemeenten Nisse, 's-Gravenpolder, 's-Heer Abtskerke en 's-Heer Arendskerke, de rijkste vindplaats van deze boktor in Nederland. Het is daarom te hopen, dat bij de a.s. ruilverkaveling van dit gebied enkele geschikte meidoornheggen gespaard zullen blijven, opdat met het landschapsschoon ook niet dit fraaie dier geheel zal verdwijnen.

Phyllotreta tetrastigma Com. Epen-Z.L., VI.1963, in groot aantal op *Cardamine*

in een bronnetjesbos (BE., BR., PO.). EVERTS kende van deze soort alleen de vindplaatsen Tegelen en Kerkrade en bezat slechts twee exemplaren.

Longitarsus nanus Foudr. Het door WI. (1962) van Colmond vermelde exemplaar bleek ons een klein exemplaar van *L. succineus* Foudr. te zijn. *L. nanus* moet voorlopig voor ons land geschrapt worden, het voorkomen in Zuid-Limburg is echter niet onmogelijk.

Hypocassida subferruginea Schrk. Cadzand, IV-V.1963 in aantal op pas uitlopende planten van *Convolvulus arvensis* tegen warme duinhellingen (BR.). EVERTS bezat genoeg materiaal van deze soort, doch kende slechts twee vindplaatsen uit de duinstreek en enkele in Zuid-Limburg.

Spermophagus sericeus Geoffr. Cadzand en Nieuwvliet, IV-V.1963, in aantal op bloeiende *Taraxacum* en *Hieracium* tegen warme duinhellingen (BR.). Ook van deze zeldzame soort waren EVERTS slechts weinig vindplaatsen bekend.

Rhyncholus turbatus Schönh. De door WI. (1962) vermelde exemplaren van Cadier en Keer bleken ons tot *lignarius* Mrsh. te behoren. *Rb. turbatus* moet uit onze lijst geschrapt worden en is in ons land ook niet te verwachten. Zie FOLWACZNY (1963).

Ceuthorrhynchus pervicax Wse. (faun. nov. spec.). Epen-Z.L., VI.1963, in aantal op *Cardamine* in een bronnetjesbos (BE., BR., PO.). Dat deze soort in ons land zou voorkomen was wel te verwachten, zij is van vele plaatsen uit midden-Europa bekend.

Ceuthorrhynchus chalybaeus Germ., var. *timidus* Wse. (*moguntiacus* Schltz.) Den Haag, 21.IX.1962, een exemplaar (DK.). De var. *timidus* is uit ons land weinig bekend, doch heeft waarschijnlijk niet veel te betekenen, hoewel HOFFMANN (1954) er een subspecies in wil zien. Het enige steekhoudende verschil met *chalybaeus* is de niet aaneensluitende beschubbing op de epimeren van het mesosternum.

Orobitis cyaneus L. Oosterhout-N.B., 13.VI.1964, in aantal op *Viola riviniana* (KR.). Deze soort is in ons land ongetwijfeld zeldzaam. EVERTS bezat slechts zeven exemplaren.

Gymnetron collinum Gyll. Voorthuizen, 27.VIII.1961, een exemplaar (DK.). Deze soort was uit ons land alleen van St. Pieter bekend.

Hylesinus oleiperda F. Oostkapelle, 16.VIII.1946, Nieuw- en St. Joosland, 29.VI.1963, beide keren een exemplaar op *Fraxinus* (BR.); Mheer-Z.L., 28.VI.1963, een exemplaar (HE.). Everts bezat slechts twee exemplaren (Rotterdam en Valkenburg-Z.L.).

Blastophagus minor Hart. In een afstervend dennebosje bij Putte-N.B. waren de zeer kenbare vraatfiguren van deze soort (een liggende accolade) talrijk aanwezig, vooral in de bovenste gedeelten der stammen. Er werden echter slechts enkele kevers gevonden, de meeste dood, VIII-IX.1964 (BR.). Kweken uit meegenomen schors mislukte, de verpoping vindt waarschijnlijk in het hout plaats.

Gnathotrichus materiarius Fitch. (faun. nov. spec.). Vaassen, 23.VI.1965, in groot aantal in een liggende douglass-stam in de boswachterij Niessen (Itbon). Een weinig verheugende aanwinst voor onze fauna, afkomstig uit de Verenigde Staten en Canada, doch reeds sinds 1933 uit noord-Frankrijk bekend en aldaar ingeburgerd (BALACHOWSKY, 1949). De soort kan aanzienlijke schade in diverse soorten naaldbomen aanrichten.

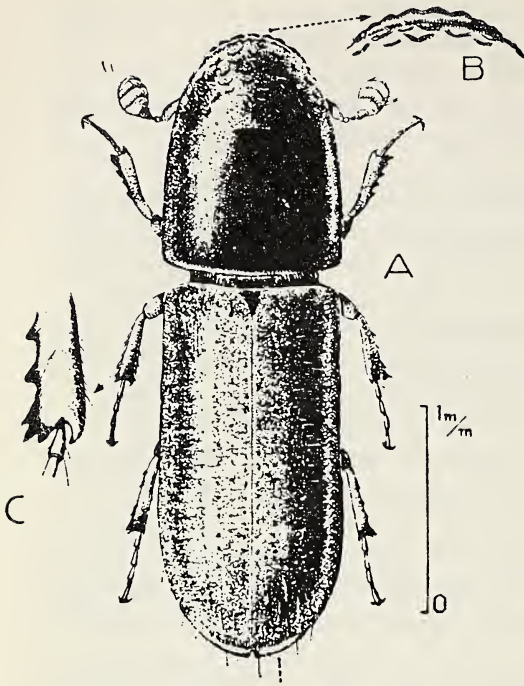

Fig. 2. *Gnathotrichus materiarius* Fitch. A. habitus, B. voorrand van het halsschild, C. uiteinde van de middenscheen (naar BALACHOWSKY).

Het genus *Gnathotrichus* Eichh. onderscheidt zich van *Pityophthorus* Eichh. door de niet opgerichte naad op het afhellende uiteinde der dekschilden, door het ontbreken van de lange beharing op de kop bij het ♀ en door veel grotere lichaamslengte. De soort *materiarius* is 3—3,5 mm lang, cilindrisch, donkerbruin, de schijf der dekschilden en de voorrand van het halsschild lichter bruin, op het uiteinde der dekschilden kort afstaand behaard. De bestippling op de achterhelft van het halsschild zeer fijn en verspreid. Dekschilden met weinig duidelijke stippelrijen, fijn dwarsrimelig. De hierbij gereproduceerde afbeelding is ontleend aan het werk van BALACHOWSKY.

Taphrorychus bicolor Hbst. (faun. nov. spec.). Tilburg, 30.IV.1962, een exemplaar (HK.). Deze soort broedt bij voorkeur in beuk en eik, doch is ook in andere loofhoutsoorten gevonden.

Zusammenfassung

Faunistische, systematische und ökologische Käfernnotizen. Neu für die holländische Fauna werden gemeldet: *Badister meridionalis* Puel, *Gnypeta rubrior* Tott., *Leptusa norvegica* Strand, *Neobisnius cerrutii* Grid., *Philonthus jurgans* Tott., *Lesteva hanseni* Lohse, *Lathrimaeum melanocephalum* Ill., *Micropeplus ripicola* Kerstens, *Hydnobius multistriatus* Gyll., *Aphodius conspurcatus* L., *Ochthebius metallescens* Rosh., *Cryptopleurum subtile* Shp., *Meligethes kunzei* Er., *Eपुरaea variegata* Hbst., *Atomaria rubricollis* Bris., *Cis comptus* Gyll., *Cerylon impressum* Er., *Anobium inexpectatum* Lohse, *Hypophloeus unicolor* Pill., *Mordellistena falsoparvula* Erm., *M. weisei* Schilsky, *M. fuscogemellata* Erm., *M. pentas* Muls., *M. purpureonigrans* Erm., *M. pseudopumila* Erm., *M. acuticollis* Schilsky, *Centhorrhynchus pervicax* Wse., *Gnathotrichus materiarius* Fitch. und *Taphrorychus bicolor* Hbst.

Für unsere Fauna müssen gestrichen werden: *Othius lapidicola* Kiesw., *Liodes rhaetica* Er., *Longitarsus nanus* Foudr. und *Rbynholus turbatus* Schönh.

Eucinetus haemorrhous Dft. wurde in kleiner Zahl aus trockenem Pflanzenmaterial auf den Dünen in holländisch Flandern gesiebt. *Malachius vulneratus* Ab. wurde in grosser Zahl an der Scheldemündung im Gezeitenbereich auf der blühenden Grasart *Festuca rubra* gefunden. *Xylotrechus arvicola* Oliv. brütet auf die

Halbinsel Süd-Beveland in beschädigtem, jedoch nicht ganz totem Weißdornholz und wurde zwei Jahre hintereinander zahlreich aus einem mitgenommenen Stamm gezogen.

Herrn K. ERMISCH, Leipzig, sei herzlich gedankt für die Revision unseres Mordellidenmaterials.

Literatuur

- BALACHOWSKY, A., 1949, Coléoptères Scolytides, Faune de France 50 — Paris.
- BRAKMAN, P. J., 1943, Drie voor de Ned. Fauna nieuwe Coleoptera uit Zeeland, benevens één uit Z.-Limburg — *Ent. Ber.* 11 : 58—59.
- , 1961, Korte coleopterologische Notities IV — *Ent. Ber.* 21 : 8—21.
- , 1963, Korte coleopterologische Notities VI — *Ent. Ber.* 23 : 202—214.
- CYMOREK, S., 1957, Beitrag zur Kenntnis der Pochkäferarten *Anobium punctatum* Deg., *Anobium hederæ* Ihss., *Anobium inexpectatum* Lohse (Col., Anobiidae). — *Ent. Blätter* 53 : 87—94.
- ERMISCH, K., 1956, Mordellidae, in HORION, A., Faunistik der mitteleuropäischen Käfer 5 : 269—328.
- , 1963a, Neue Mordelliden (Heteromera, Mordellidae) aus Deutschland und Nachträge zur Faunistik der mitteleuropäischen Mordelliden — *Ent. Blätter* 59 : 1—36.
- , 1963b, Beitrag zur Mordelliden-Fauna Portugals (Coleopt. Heteromera, Mordellidae) — *Notulae ent.* 43 : 14—21.
- EVERTS, Ed., 1923, Derde vervolg op het aanhangsel in „Coleoptera Neerlandica” III — *Ent. Ber.* 6 : 209—224.
- FOLWACZNY, Br., 1963, Beitrag zur Verbreitung von *Phloeophagus turbatus* Schönh. und *thomsoni* Grill. (Curculionidae) — *Ent. Blätter* 59 : 97—100.
- FÜRSCH, H., 1964, *Scymnus (Pullus) testaceus* Motsch. = *Scymnus (Pullus) limbatus* Steph. (Col., Coccinellidae) — *Nachrichtenbl. Bayer. Entomologen* 13 : 121—125.
- HANSEN, V., 1954, Biller XVII, Rovbiller 3 (Danmarks Fauna) — Kopenhagen.
- HOFFMANN, A., 1954, Coléoptères Curculionides — Faune de France 59 — Paris.
- HORION, Ad., 1949, Faunistik der mitteleuropäischen Käfer 2 — Frankfurt am Main.
- , 1955, Faunistik der mitteleuropäischen Käfer 4 — Tutzing.
- , 1960, Koleopterologische Neumeldungen für Deutschland, IV. Reihe — *Mitt. Münch. ent. Gesellsch.* 50 : 119—162.
- , 1961, Faunistik der mitteleuropäischen Käfer 8 — Ueberlingen.
- KERSTENS, G., 1961, Coleopterologisches vom Lichtfang — *Ent. Blätter* 57 : 119—138.
- , 1964, Eine neue *Micropeplus*-Art aus dem nordwestlichen Mitteleuropa nebst Bemerkungen zur Gruppe des *Philonthus sordidus* Grav. — *Ent. Blätter* 60 : 10—14.
- LOHSE, G. A., 1961, Neuheiten der deutschen Käferfauna VIII — *Ent. Blätter* 57 : 180—191.
- , 1964, Die Käfer Mitteleuropas 4, Staphylinidae I — Krefeld.
- PALM, Th., 1947, Våra *Cerylon*-arter (Col., Colydiidae) — *Ent. Tidskrift* 68 : 47—49.
- SMETANA, A., 1960, Systematische und faunistische Beiträge zur Kenntnis der Staphyliniden-fauna der Tschechoslowakei IV — *Acta soc. ent. Cechosloveniae* 57 : 258—266.
- VOGT, H., 1961, Die mittel- und nordeuropäischen Arten der Gattung *Hydnobius* Schmidt — *Ent. Blätter* 57 : 141—171.
- WIEL, P. VAN DER, 1956, Bijdrage tot de kennis der Nederlandse kevers IV — *Tijdschr. Ent.* 99 : 1—21.
- , 1962, Bijdrage tot de kennis der Nederlandse Kevers V — *Ent. Ber.* 22 : 169—178.
- WIEL, P. VAN DER en A. RECLAIRE, 1936, Bijdrage tot de kennis der Nederlandsche kevers II — *Ent. Ber.* 9 : 228—239.

Nieuw- en St. Joosland, Wilhelminastraat 21.